

KS. ZBIGNIEW ZAREMBSKI

UNIwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

ZZAREMB@UMK.PL

ORCID: 0000-0002-4506-2956

Ks. Robert Sadlak, *Zadania katolików świeckich w porządku doczesnym w świetle współczesnego nauczania Kościoła*, Opole 2018, ss. 316

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TiCz.2019.053>

Według II Soboru Watykańskiego świeccy to ludzie ochrzczeni, którzy przez chrzest zostali wszczępieni w Chrystusa i stali się członkami Kościoła – Wspólnoty. Na mocy przyjętego sakramentu chrztu uczestniczą oni w sposób sobie właściwy w prorockim, kapłańskim i królewskim urzędzie Jezusa Chrystusa. Specyficznym jednak ich zadaniem z tytułu właściwego im powołania jest, jak naucza Sobór, „szukanie królestwa Bożego przez zajmowanie się sprawami świeckimi i kierowanie nimi po myśli Bożej. Żyją oni [bowiem] w świecie, to znaczy pośród wszystkich razem i poszczególnych spraw i zadań świata, i w zwyczajnych warunkach życia rodzinnego i społecznego, z których utkana jest ich egzystencja. [To] tam powołuje ich Bóg, aby pełniąc właściwą sobie misję, kierowani duchem ewangelicznym, jak zaczętnym, od wewnątrz niejako przyczyniali się do uświęcania świata, i tak przede wszystkim świadectwem życia, promieniując wiarą, nadzieją i miłością, ukazywali innym Chrystusa” (KK 31).

Tak więc szczególnym zadaniem katolików świeckich jest kierowanie sprawami doczesnymi, a zwłaszcza przenikanie ich duchem Ewangelii i troską o to, aby rozwijały się one po myśli Chrystusa oraz

służyły chwale Bożej. Rola świeckich katolików nie może być pominięta zwłaszcza dzisiaj, kiedy mamy do czynienia z licznymi procesami wymierzonymi przeciwko wartościom chrześcijańskim i wierze katolickiej, stąd też należy podejmować wielorakie działania, mające na celu umacnianie wiernych świeckich i ich formację do pełnienia powierzonej im misji we współczesnym świecie.

Z pomocą w zrozumieniu roli świeckich we współczesnym świecie i ukazaniu kierunków ich zaangażowania wychodzi naprzeciw książka autorstwa ks. Roberta Sadlaka pt. *Zadania katolików świeckich w porządku doczesnym w świetle współczesnego nauczania Kościoła* wydana przez Redakcję Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego w Opolu w serii: *Opolska Biblioteka Teologiczna*, nr 165.

Ks. Robert Sadlak jest kapłanem diecezji opolskiej, doktorem nauk teologicznych w zakresie teologii pastoralnej. Ukończył on studia specjalistyczne w Instytucie Teologii Pastoralnej i Katechetyki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jan Pawła II w Lublinie. Obecnie pracuje w Międzydiecezjalnym Seminarium Duchownym w Opolu na stanowisku prefekta, jak również zatrudniony jest w Katedrze Katechetyki i Teologii Pastoralnej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego w Opolu.

Podjęta przez ks. Roberta Sadlaka w recenzowanej książce problematyka stanowi ważne w sferze naukowych dociekań zagadnienie zwłaszcza w obszarze prowadzonych badań z teologii pastoralnej i realizowanego duszpasterstwa na rzecz osób świeckich, którzy stanowią aż 99% wszystkich członków Kościoła. Według Autora, jak czytamy we wstępie, zasadniczym celem powstania książki stała się próba całościowego ukazania zadań katolików świeckich w porządku doczesnym w świetle współczesnego nauczania Kościoła (s. 12). Stąd problem badawczy pracy ujęty został w postaci słusznie postawionego pytania: „jakie zadania w porządku doczesnym stoją przed katolikami świeckimi?” (s. 11). Sprawą oczywistą dla ks. Sadlaka jest to, że apostołstwo osób świeckich winno być ukierunkowane na przenikalnie środowiska ich życia, pracy zawodowej, rozrywki, grup sąsiedzkich i koleżeńskich duchem chrześcijańskim. Chodzi przecież o to, aby osoby świeckie zaangażowały się w głoszenie Ewangelii słowem i świadectwem życia, przepełniając otaczający ich świat wartościami chrześcijańskimi. Stąd też ów problem badawczy sformułowany w sposób ogólny Autor uszczegółowił i przedstawił w formie

trzech istotnych pytań: „Jak ludzie, którzy przyjęli chrzest w Kościele katolickim i nie są duchownymi oraz osobami konsekrowanymi, mają swoim postępowaniem i wartościami płynącymi z Objawienia Bożego i nauki Kościoła przepajać środowisko, w którym przyszło im żyć? W jaki sposób mają budować królestwo Boże, realizując swoje życie codzienne na płaszczyźnie kultury, gospodarki, działalności społeczno-politycznej i trudnej sztuki zabiegania o pokój tam, gdzie go najbardziej brakuje? Jakie wyzwania czekają dzisiejszych świeckich chrześcijan, należycie uformowanych przez Kościół w porządku doczesnym?” (s. 11). Dopiero tak panoramiczne podejście do podjętego zagadnienia ukazuje jego ważność i bogactwo, które niesie ze sobą podjęty temat. W celu właściwego przedstawienia wyżej zarysowanego problemu badawczego Autor recenzowanej monografii posłużył się metodą analizy tekstów źródłowych, interpretacji tekstu oraz metodą porównawczą. Zastosowanie wymienionych metod (s. 23) pozwoliło na ukazanie zadań, jakie stoją obecnie przed świeckimi katolikami zaangażowanymi w przekształcanie porządku doczesnego, jak również na wydobycie konkretnych wskazań dla podejmowanej przez nich działalności w omawianych obszarach.

Recenzowana książka, będąca teoretycznym opracowaniem, została zrealizowana na podstawie zastanych źródeł, do których zaliczone zostały: dokumenty Kościoła, dokumenty soborów, zwłaszcza Soboru Watykańskiego II, nauczanie papieży, dokumenty Stolicy Apostolskiej, Kościołów partykularnych, oraz literatury przedmiotowej i pomocniczej. Taka paleta wskazanych i zastosowanych źródeł świadczy o bogactwie i znaczeniu podejmowanej problematyki. Jednocześnie wskazanie na dotychczas prowadzone badania zarówno przez teologów zagranicznych, jak i krajowych, podejmujących tematykę katolików świeckich, pokazało wyraźnie, że jak do tej pory brak jest całościowego opracowania dotyczącego prezentacji zadań katolików świeckich w porządku doczesnym. Stąd też recenzowana książka wypełniła istniejącą w badanych teologiczno-pastoralnych lukę.

Dzieło ks. Roberta Sadlaka składa się z tekstu liczącego 314 stron, w tym 34-stronicowej bibliografii. Na korpus pracy składa się wstęp (s. 9–23), cztery rozdziały zatytułowane: *Podstawy teologiczne posłannictwa katolików świeckich w porządku spraw doczesnych* (s. 25–84); *Rola katolików świeckich w tworzeniu i przekazywaniu kultury* (s. 85–145); *Spółeczno-polityczne zadania katolików świeckich* (s. 147–197); *Udział*

świeckich katolików w życiu gospodarczym (s. 199–272) oraz zakończenie (s. 273–278). Praca zawiera ponadto: stronę przedtytułową (s. 1); stronę tytułową z nazwiskiem autora, tytułem dzieła i nazwą jednostki naukowej wraz z numerem serii wydawniczej (s. 2–3, informacje podane zostały w języku polskim i angielskim); stronę z informacją o recenzentach i redakcji (s. 4); wykaz skrótów (5–7); bibliografię (s. 279–312); spis treści (s. 313–314); oraz stronę z wykazem książek wydanych w serii: Opolskiej Biblioteki Teologicznej (s. 315–316).

Omawiając dzieło ks. Roberta Sadlaka, należy podkreślić, że konstrukcja opracowania podporządkowana została głównemu założeniu badawczemu, jakim stało się ukazanie zadań katolików świeckich w porządku doczesnym. Zaproponowana kompozycja pracy stanowi zwartą i logiczną całość. Autor bowiem wychodzi od zagadnień fundamentalnych dla omawianego tematu, aby w dalszej kolejności przejść i zaprezentować zagadnienia bardziej szczegółowe, a więc przedstawić kolejne zadania i obszary, w których niezbędna jest obecność katolików świeckich. Na uwagę zasługuje podział książki na rozdziały i paragrafy oraz zamieszczenie w każdym z trzech rozdziałów, traktujących o zadaniach katolików świeckich – paragrafu, omawiającego trudności związane z podejmowaną działalnością, co moim zdaniem jest dość istotne dla wszystkich zainteresowanych prowadzoną przez świeckich działalnością, a także i dla samych duszpasterzy towarzyszących katolikom świeckim. Stwierdzić trzeba, że w swej strukturze praca jest przejrzysta i precyzyjna. Jej układ i kompozycja wyraźnie wynikają z nauczania soborowego Kościoła. Poszczególne rozdziały i zawarte w nich paragrafy sytują się doskonale w sformułowanym temacie i wyczerpują postawiony we wstępie pracy problem. Jednocześnie wyraźnie widać, że Autor w sposób uporządkowany i czytelny zaprezentował wyniki przeprowadzonych przez siebie badań, koncentrując się na istotnych treściach i nadając w ten sposób powstałej pracy charakter cennego opracowania, mającego istotne znaczenie dla życia katolików świeckich i realizacji przez nich zleconej im przez Boga misji w porządku doczesnym.

Merytorycznym osiągnięciem zawartym w książce ks. Roberta Sadlaka, będącym przy tym nowością, jest całościowe ukazanie zadań katolików świeckich w porządku doczesnym w świetle nauczania Kościoła. Postawiony we wstępie pracy problem badawczy został w sposób przemyślany i autorski rozwarstwiony w kolejnych rozdziałach monografii,

ukazując bogactwo nauczania Kościoła na temat roli i zadań ludzi świeckich. Autor w kolejnych więc rozdziałach swego opracowania wprowadza w szczegółowe treści dotycząc poszczególne zadania jakie pełnią dzisiaj ludzie świeccy w porządku doczesnym.

Rozdział pierwszy książki ukazuje podstawy teologiczne udziału laikatu w porządku spraw doczesnych. Autor wychodzi tutaj od ukazania roli sakramentów inicjacji chrześcijańskiej, które stanowią podstawę dla życia chrześcijańskiego i apostołstwa. W paragrafie drugim natomiast wyjaśnia, że powołanie katolików świeckich do przemiany rzeczywistości ziemskiej ma swoje konotacje w Bosko-ludzkiej naturze Jezusa Chrystusa. Teandryczny wymiar chrześcijańskiej egzystencji zobowiązuje ochrzczonych do pogłębiania życia duchowego i permanentnej formacji oraz przynagla do angażowania się w sprawy ludzkie i światowe, jak kultura, polityka czy gospodarka. Skoro działalność katolików świeckich przebiega w porządku doczesnym dlatego Autor omówił także znaczenie odczytywania przez osoby wierzące znaków czasu. Znajomość znaków czasu pozwala bowiem podjąć aktualne zadania i odnaleźć swoje miejsce w świecie

Rozdział kolejny, drugi poświęcony został ukazaniu roli wierzących świeckich w tworzeniu i przekazywaniu kultury. Autor wyszedł od prezentacji aktywności katolików na polu nauki, następnie omówił znaczenie szeroko pojętej sztuki, która dla wspólnoty wierzących pozostaje ważną przestrzenią ewangelizacji świata i promocji chrześcijańskiej wizji prawdy, dobra i piękna. W dalszej części dyskursu skoncentrował się na przedstawieniu obecności katolików świeckich w środkach społecznego przekazu. W paragrafie czwartym omówione zostały trudności związane z zaangażowaniem świeckich w działania na rzecz kultury.

W rozdziale trzecim ukazano społeczno-polityczne zadania katolików świeckich. Katolicy mają nie tylko prawo, ale i obowiązek kształtowania życia społecznego. Kościół w swoim nauczaniu wskazuje na ich udział i zaangażowanie w politykę, która ma na uwadze troskę o dobro wspólne. Obecność świeckich w tym obszarze przyczynia się do przepajania świata światłem Ewangelii i podnoszenia standardów moralnych życia publicznego. Kolejnym ważnym zadaniem w omawianym obszarze jest budowanie pokoju, który w swej najgłębszej istocie jest Bożym darem, jak również dziełem poszczególnego człowieka. Dla chrześcijan propagowanie pokoju między ludźmi i całymi narodami ściśle łączy się z dziełem ewangelizacji.

Pomimo że działalność społeczno-polityczna katolików świeckich jest niezastąpiona i niesie ona błogosławione owoce, to jednak nie jest ona wolna od różnych trudności i zagrożeń, które omówione zostały przez Autora w części trzeciej niniejszego rozdziału.

Udział świeckich katolików w życiu gospodarczym stał się treścią rozdziału ostatniego pracy, w którym ks. Sadlak w trzech kolejnych paragrafach omawia zadania jakie stoją przed świeckimi na polu techniki, przedsiębiorczości, ekonomii, przemysłu i rolnictwa a także wskazuje na troskę o szeroko rozumianą ekologię. W rozdziale tym wybrzmiewa bardzo wyraźnie prymat wartości duchowych nad zyskiem materialnym, jak również mowa jest o trudnościach związanych z działalnością na polu gospodarczym (m.in. konsumpcjonizm, kapitalizm, występowanie utartych stereotypów, sekularyzacja, scentralizowany system biurokratyczny itd.).

Reasumując, stwierdzić należy, że ks. Robert Sadlak, przygotowując swoją książkę, wykonał znaczącą i uczciwą pracę, dotyczącą nie tylko odpowiedniego zestawu szeroko rozumianej bazy źródłowej i bibliograficznej ale także i gruntownej analizy. O dobrej analizie świadczy bowiem faktyczne jej wykorzystanie w rozprawie. Na podkreślenie zasługują również wyprowadzone z przedstawionych analiz uprawnione wnioski i wskazanie na możliwości dalszego rozwoju badań w tym zakresie, zwłaszcza poprzez przeprowadzenie badań empirycznych, które pozwoliłyby zweryfikować percepcję nauczania Kościoła w obszarze porządku spraw doczesnych.

Z uznaniem zatem należy przyjąć przedłożoną refleksję naukową zaprezentowaną w książce pt. *Zadania katolików świeckich w porządku doczesnym w świetle współczesnego nauczania Kościoła*. Książka zarówno od strony metodologicznej, jak i formalnej zasługuje na wysoką ocenę. Została ona poprawnie zredagowana, napisana językiem naukowym, a jednocześnie bardzo komunikatywnym. Od strony edytorskiej opracowanie odznacza się dużą starannością, zachęcając tym samym czytelników do sięgnięcia po nie.

Recenzowana książka stanowi niewątpliwie cenną pomoc dla teologów i duszpasterzy, a przede wszystkim dla katolików świeckich podejmujących realizację powierzonych im zadań w porządku doczesnym. Stąd też wyrażam nadzieję, że spotka się ona z dużym zainteresowaniem i pozytywnym przyjęciem.